

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy

(2005/C 120/23)

Dnia 29 września 2004 r. Parlament Europejski, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowił zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie *Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy*.

Z uwagi na pilny charakter prac Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny na 411. sesji plenarnej w dniach 15-16 września 2004 r. postanowił powołać na sprawozdawcę generalnego Henriego MALOSSE'A. Na 412. sesji plenarnej w dniach 27-28 października 2004 r. (posiedzenie z dnia 28 października 2004 r.) Komitet stosunkiem głosów 166 do 4 przy 6 głosach wstrzymujących się przyjął następującą opinię:

1. Wstęp

1.1 W swej opinii z dnia 24 września 2003 r. ⁽¹⁾ Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny poparł projekt Traktatu Konstytucyjnego, podkreślając, że po osiągnięciu oczekiwanego porozumienia między państwami członkowskimi poważnym wyzwaniem będzie zdobycie dla niego poparcia obywateli i społeczeństwa obywatelskiego państw członkowskich Unii.

1.2 Obecnie znaleźliśmy się właśnie na tym etapie: we wszystkich krajach Unii trwa dyskusja nad ratyfikacją Traktatu, niezależnie od przyjętego sposobu ratyfikacji (przez parlament lub w drodze referendum).

1.3 W tym momencie historycznym o decydującym znaczeniu dla przyszłości integracji europejskiej należy zachęcać wszystkich do wykroczenia poza interesy osobiste, branżowe, zawodowe, lokalne czy krajowe. Traktat oceniać należy w świetle jego całkowitego politycznego znaczenia w procesie zapoczątkowanym 50 lat temu przez założycieli Wspólnot Europejskich.

1.4 EKES pragnie w związku z tym wyrazić swe zadowolenie z inicjatywy Komisji ds. Konstytucyjnych Parlamentu Europejskiego, która postanowiła zasięgnąć jego opinii w sprawie Traktatu Konstytucyjnego. Zamierza w pełni wykorzystać tę okazję, przekazując:

- **czytelne przesłanie** dla zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego Unii na temat treści i znaczenia Traktatu Konstytucyjnego;
- **zalecenia** dotyczące strategii komunikacji społecznej, jaką należy przyjąć w celu zmobilizowania poparcia społeczeństwa obywatelskiego dla Traktatu Konstytucyjnego.

2. Czytelne przesłanie

2.1 Metoda działania Konwentu jako krok naprzód w demokratyzacji integracji europejskiej

2.1.1 Już sam tryb prac nad Traktatem Konstytucyjnym – mianowicie powierzenie ich Konwentowi złożonemu w większości z parlamentarzystów poszczególnych krajów i deputowanych europejskich – stanowi sam w sobie osiągnięcie i

zasługuje na podkreślenie w oczach obywateli. Znaczny postęp – także w porównaniu z trybem tworzenia prawa konstytucyjnego w większości Państw Członkowskich – stanowiła również dbałość o zaangażowanie w te prace zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego poprzez przesłuchania, konsultacje i udział obserwatorów wybranych przez partnerów społecznych i EKES. EKES proponował skądinąd w swojej opinii z 24 września 2003 r. ⁽²⁾ sposoby zwiększenia w przyszłości udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym.

2.1.2 Konferencja Międzyrządowa wprowadziła pewne niekorzystne zmiany, nie wypaczając jednak tekstu zaproponowanego przez Konwent. Traktat Konstytucyjny jest wynikiem porozumienia wszystkich formacji politycznych – owocem prawdziwie demokratycznej debaty.

2.1.3 Choć Konwent nie miał uprawnień ustawodawczych z uwagi na niejednorodny charakter UE jako Unii państw i narodów, jego działalność stanowiła niewątpliwie przełom w porównaniu z wcześniejszymi praktykami, całkowicie ignorującymi reprezentację parlamentarną i społeczeństwo obywatelskie.

2.1.4 Odrzucenie Traktatu Konstytucyjnego oznaczałoby porażkę metody zastosowanej w jego tworzeniu. Należy więc koniecznie dążyć do usankcjonowania tej metody (co zresztą przewiduje Traktat Konstytucyjny).

2.1.5 W związku z tym EKES, który brał udział w pracach Konwentu, popiera Traktat jako uzasadniony i zwraca się do wszystkich członków Konwentu i obserwatorów, którzy złożyli swój podpis pod tekstem, aby postąpili tak samo.

2.2 Rewolucyjne znaczenie Konstytucji w dziejach integracji europejskiej

2.2.1 Konstytucja stwarza nowe ramy funkcjonowania Unii. Składa się ona z trzech głównych części, z których dwie stanowią zupełną nowość: pierwsza część określa zasady i wartości leżące u podstaw Unii, a druga – prawa podstawowe obywateli. Część trzecia określa i aktualizuje polityki wspólnotowe ustanowione w poprzednich traktatach.

⁽¹⁾ por. Dziennik Urzędowy C 10 z 14/01/2004, str. 43.

⁽²⁾ por. przypis na str. 1.

2.2.2 Konstytucja umożliwia zastąpienie obowiązujących traktatów jednolitym, kompletnym tekstem, ułatwiając każdemu obywatelowi dostęp do zasad funkcjonowania UE i zrozumienie ich.

2.2.3 Konstytucja nie zastępuje konstytucji państw członkowskich, lecz z nimi współistnieje. Obowiązywać będzie na całym terytorium Unii Europejskiej.

2.2.4 O ile treść Traktatu Konstytucyjnego nie jest rewolucyjna w ścisłym tego słowa znaczeniu, nadanie mu formy konstytucji oznacza przełom w zbiorowej świadomości narodów Europy, skupiając ją wokół wspólnego dążenia i losu. Obowiązkiem EKES jest popularyzowanie tego osiągnięcia integracji europejskiej.

2.3 *Bardziej demokratyczna Unia, uznająca w obywatelach podmioty integracji europejskiej (Część I Traktatu)*

2.3.1 Cel Traktatu Konstytucyjnego jest jasny: chodzi o powołanie unii politycznej w imieniu obywateli i państw Europy.

2.3.2 Zasadnicze zadania Unii zostają skupione wokół głównych oczekiwań obywateli Europy. Za cele Unii wyraźnie uznane zostają pełne zatrudnienie, wysoko konkurencyjna społeczna gospodarka rynkowa oraz wysoki poziom ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego. Unia stawia sobie również za cel wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi, jak również zapewnienie obywatelom przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

2.3.3 Wyraźnie zwiększona zostaje demokratyczna legitymacja procesu decyzyjnego.

2.3.3.1 Poszerzeniu ulegają kompetencje Parlamentu Europejskiego jako organu współdzielącego uprawnienia legislacyjne. Zmiana ta może przyczynić się do poprawy wizerunku tej instytucji w oczach obywateli.

2.3.3.2 Parlamente krajowe otrzymują nowe uprawnienia, stanowiące zabezpieczenie przed nadmiarem regulacji na szczeblu europejskim. Komisja ma bowiem obowiązek powiadamiania ich o każdej nowej inicjatywie, a tzw. mechanizm wczesnego ostrzegania nadaje im prawo nadzoru nad przestrzeganiem zasady subsydiarności.

2.3.4 Obywatele będą mieli możliwość uzyskiwania informacji o stanowisku zajęтым przez ich rządy na forum Rady, gdyż Radę w działaniach legislacyjnych obowiązywać będzie przejrzystość.

2.3.5 Po raz pierwszy w historii demokracja uczestnicząca uznana zostaje za podstawową zasadę funkcjonowania Unii jako niezbędne uzupełnienie demokracji przedstawicielskiej.

2.3.5.1 Działanie instytucji europejskich powinno zyskać na spójności i przejrzystości dzięki utrzymywaniu przez nie otwartego i stałego dialogu z reprezentatywnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Można między innymi liczyć na to, że konsultacje z zainteresowanymi stronami pozwolą zapobiec powstawaniu przepisów nadmiernie drobiazgowych lub nie nadających się do stosowania w praktyce. Komisja będzie również obowiązana do dokładniejszej analizy gospodarczych i społecznych konsekwencji swych propozycji, w tym również na szczeblu regionalnym i lokalnym.

2.3.5.2 Jedną z wielkich nowości zawartych w Konstytucji jest prawo inicjatywy obywatelskiej. Obywatele europejscy w liczbie co najmniej miliona, pochodzący ze znaczącej liczby państw członkowskich, będą odtąd mogli występować do Komisji Europejskiej o przedłożenie propozycji ustawodawczej zgodnej z ich oczekiwaniami.

2.3.6 Rola partnerów społecznych zostaje potwierdzona jako kluczowy element życia demokratycznego Unii przy poszanowaniu niezależności dialogu społecznego.

2.3.7 Wprowadzenie tej nowej części (Części I) powinno służyć zmniejszeniu deficytu demokratycznego w rozszerzającej się Unii Europejskiej.

2.4 *Unia zdolna lepiej chronić podstawowe prawa obywateli Europy (Część II Traktatu)*

2.4.1 Konwent, powszechnie uznany jako ciało dysponujące legitymacją demokratyczną, opracował Kartę Praw Podstawowych. W powstawanie tekstu Karty walny wkład wniosły organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

2.4.2 Karta jest uznawana za ważny krok naprzód, gdyż obejmuje ona – nie rozbijając ich na odrębne kategorie – wszystkie rodzaje praw jednostkowych i zbiorowych (prawa obywatelskie i polityczne, prawa socjalne i ekonomiczne); wprowadza również pewną innowację, przyznając obywatelom bardziej „współczesne” prawa (związane z rozwojem zrównoważonym, ochroną konsumentów, równością płci, bioetyką, ochroną danych osobowych itp.).

2.4.3 Prawa podstawowe obywateli stanowią integralną część Traktatu Konstytucyjnego, a nie preambułę.

2.4.4 Włączenie Europejskiej Karty Praw Podstawowych do Traktatu, którego domagało się wiele europejskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ma istotne znaczenie, nadaje im bowiem moc prawną.

2.4.5 W praktyce oznacza to, że obywatele będą korzystali z lepszej ochrony prawnej. Będą oni mogli odtąd powoływać się na Kartę przed każdym sądem krajowym, zaskarżając decyzje podejmowane przez instytucje europejskie i przez państwa członkowskie stosujące prawo wspólnotowe.

2.4.6 EKES, który uczestniczył w kształtowaniu Europejskiej Karty Praw Podstawowych, uważa jej włączenie do Traktatu za znaczące osiągnięcie w ochronie praw osób fizycznych i prawnych.

2.5 Unia zdolna spełniać aspiracje obywateli dzięki metodzie wspólnotowej i wspólnych politykach (Część III Traktatu)

2.5.1 Obowiązujące obecnie traktaty, a w szczególności metoda wspólnotowa, sprawdziły się w szerokim zakresie. Dlatego Część III Konstytucji zachowuje główne postanowienia obowiązujących traktatów w sprawie wspólnych polityk Unii, rozszerzając zasadę większości kwalifikowanej na około dwadzieścia dziedzin, w których obowiązywała dotąd jednomyślność. Ponadto uznaje się w niej oficjalnie współdecydowanie jako „zwykłą procedurę ustawodawczą” wzmocniając w ten sposób uprawnienia Parlamentu Europejskiego. Dzięki temu większość decyzji Unii w sprawie wspólnych polityk będzie można podejmować w sposób bardziej skuteczny i bardziej demokratyczny.

2.5.2 W części III Traktatu sformułowane są główne zasady dotyczące dziedzin, w których Państwa Członkowskie postanowiły połączyć swe zasoby lub podjąć współpracę. Treść polityk nie zostaje jednak określona raz na zawsze: zależy ona od decyzji – a więc i woli – rządów i większości w Parlamencie Europejskim.

2.5.3 Jednym z przykładów jest polityka społeczna – chodzi o wprowadzenie ogólnej klauzuli (tzw. „klauzuli społecznej”), zgodnie z którą Unia w kształtowaniu i realizowaniu polityk musi uwzględniać „wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu zatrudnienia, z zapewnieniem odpowiedniej ochrony socjalnej, z walką z wykluczeniem społecznym, jak również ze wspieraniem wysokiego poziomu kształcenia ogólnego i zawodowego oraz ochrony zdrowia ludzkiego”. Podobnie rzecz się ma z walką z dyskryminacją i wykluczeniem we wszelkich postaciach oraz z uznaniem roli usług świadczonych w ogólnym interesie we wspieraniu spójności społecznej i terytorialnej Unii czy też, jak to już zostało ujęte w Traktacie, z uwzględnieniem wymiaru ekologicznego i wymogów ochrony konsumentów.

2.5.4 Trudność związana z pozyskaniem poparcia ogółu obywateli Traktatu Konstytucyjnego wynika właśnie z faktu, że są oni przyzwyczajeni do tego, iż zasięga się ich opinii na temat działań, jakie należy prowadzić czy projektów politycznych, ale nie ram funkcjonowania. Aby zmobilizować ogół społeczeństwa, niezbędne jest rozpoczęcie debaty nad tym, co obywatele i Państwa Członkowskie chcą robić na podstawie jasno sformułowanych w Konstytucji zasad, wartości i zasad funkcjonowania.

2.5.5 Dlatego też EKES pragnie powiązania Traktatu Konstytucyjnego na tym etapie ze strategią lizbońską, której średniookresowy przegląd wkrótce nastąpi. Strategia ta powinna zostać zaprezentowana w debatach, ponieważ wnosi on wizję przyszłości dla wszystkich obywateli Europy – konkurencyjność, pełne zatrudnienie, dzielenie się wiedzą, inwestowanie w kapitał ludzki, wzrost gospodarczy, ale również ochrona warunków i jakości życia dzięki rozwojowi zrównoważonemu. Aktualnie strategia ta szwankuje, ponieważ instrumenty jej wprowadzania w życie są niedostateczne i wciąż nie dba się o zaangażowanie w nią obywateli i społeczeństwa obywatelskiego. Konieczne są więc na tym etapie nowe impulsy i nowe inicjatywy wspólnotowe, które nadadzą wiarygodność gospodarstwu i społecznemu projektowi Unii.

2.5.6 W swej opinii dla Rady ⁽³⁾ EKES nalega, by średniookresowy przegląd strategii lizbońskiej doprowadził do jej przekazania w ręce obywateli i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. Przegląd ten uznać należy za niepowtarzalną okazję przekazania im wyraźnego komunikatu politycznego dotyczącego zawartości projektu Unii.

2.5.7 Konieczne jest uświadomienie obywatelom, że dzięki demokratycznym osiągnięciom Konstytucji mogą oni sami decydować o tym, jakie konkretnie polityki i działania powinna wdrażać Unia, by spełnić ich oczekiwania, a „nie” dla Traktatu Konstytucyjnego oznacza utrwalenie traktatów w obecnym brzmieniu.

2.6 Konieczność zmobilizowania poparcia europejskiego społeczeństwa obywatelskiego dla osiągnięcia Traktatu Konstytucyjnego, aby przezwyciężyć jego słabości

2.6.1 Komitet nie zamierza bynajmniej przemilczać niedostatki Traktatu Konstytucyjnego w jego przyjętym kształcie. Wielu wniosków ze strony społeczeństwa obywatelskiego nie udało się uwzględnić w pracach Konwentu, a jeszcze więcej – przy okazji prac Konferencji Międzyrządowej. W swej opinii z 24 września 2003 r. EKES wymienia szereg słabych punktów projektu Traktatu Konstytucyjnego, w szczególności:

2.6.1.1 Niewystarczające postanowienia operacyjne służące wprowadzaniu w życie zasady demokracji uczestniczącej. W rezultacie rola EKES nie została wzmocniona w sposób umożliwiający prowadzenie prawdziwego dialogu obywatelskiego.

2.6.1.2 Brak postanowień uznających rolę zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego we wprowadzaniu w życie zasady subsydiarności (w szczególności subsydiarności funkcjonalnej) w protokole dotyczącym stosowania tej zasady.

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie średniookresowego przeglądu strategii lizbońskiej (sygn. 1438/2004).

2.6.1.3 Słabość zasad wspólnotowego sprawowania rządów w dziedzinie polityki gospodarczej i zatrudnienia oraz brak zasad przewidujących zasięganie opinii Parlamentu Europejskiego i EKES w tych dziedzinach, które dotyczą w pierwszym rzędzie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

2.6.1.4 Brak obowiązku zasięgania opinii EKES w dziedzinie stosowania zasady niedyskryminacji, wspólnej polityki w sferze azylu i imigracji czy kultury, mimo doświadczenia posiadanego przez tę instytucję w tych dziedzinach.

2.6.2 Czy jednak należy w związku z tym odrzucać Traktat? EKES jest zdania, że byłby to wybór na zasadzie „im gorzej, tym lepiej” i że oznaczałby wysłanie negatywnego sygnału dla integracji europejskiej, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz Unii. Wrogie i konkurencyjne siły z pewnością rade byłyby takiej porażce. EKES uważa – wprost przeciwnie – że możliwe jest pozytywne wykorzystanie zaproponowanych ram ustrojowych i udoskonalenie ich przez działania operacyjne:

2.6.2.1 Postanowienia dotyczące demokracji uczestniczącej powinny stać się przedmiotem serii komunikatów, określających metody konsultacji i rolę EKES.

2.6.2.2 Treść ustawy europejskiej definiującej procedury wprowadzania w życie prawa inicjatywy obywatelskiej należy skonsultować ze społeczeństwem obywatelskim. Można by zwrócić się do EKES o opracowanie opinii rozpoznawczej. EKES mógłby ponadto udzielić swojego wsparcia inicjatywom wychodzącym od społeczeństwa obywatelskiego.

2.6.2.3 Zasadę demokracji uczestniczącej należy stosować do ogólnych strategii Unii na rzecz wzrostu, zatrudnienia i rozwoju zrównoważonego.

2.6.3 Ponadto – ciągle w ramach uchwalonego Traktatu Konstytucyjnego – należy również informować obywateli o istniejących mechanizmach służących elastyczności i otwierających drogi do zmian bez rewizji Traktatu.

2.6.3.1 Państwa Członkowskie pragnące silniejszej integracji europejskiej będą mogły łatwiej nawiązywać między sobą ściślejszą współpracę.

2.6.3.2 Zgodna wola polityczna wszystkich Państw Członkowskich umożliwić może pogłębienie integracji w dziedzinach drażliwych, w których utrzymana została zasada jednomyślności, jak na przykład podatki czy polityka społeczna. Istnieje bowiem „klauzula pomostowa”, pozwalająca na rozszerzenie na te dziedziny zasady większości kwalifikowanej.

2.6.4 Wybierając zaangażowaną, krytyczną i konstruktywną postawę, zorganizowane społeczeństwo obywatelskie przyczyni się do właściwego informowania obywateli i utrzyma presję na rządy. Najgorszym wyjściem byłoby utwierdzenie świata polityki w szeroko niestety rozpowszechnionym przekonaniu, że obywatele nie interesują się integracją europejską. Jest to przekonanie z gruntu fałszywe, ponieważ obywatele wiele oczekują od Europy, w szczególności zaś tego, by przyczyniła się ona do poprawy ich życia codziennego, dając im wizję przyszłości.

2.6.5 EKES sądzi, że przyjęcie Traktatu Konstytucyjnego nie jest celem samym w sobie. Otwiera ono natomiast drogę do umocnienia demokracji uczestniczącej. Odrzucenie Traktatu oznaczałoby rezygnację z postępu, jaki społeczeństwo obywatelskie osiągnęło dzięki metodzie działania Konwentu.

3. Skuteczna komunikacja społeczna

EKES uważa, że o zaakceptowaniu Traktatu Konstytucyjnego przez narody Europy zadecyduje jakość strategii komunikacji społecznej. Należy więc zalecać pragmatyczne i fachowe podejście do niej, aby zapewnić jej skuteczność. EKES zaleca skupienie strategii komunikacji na czterech następujących dziedzinach:

3.1 Zapewnienie odpowiednich środków – narzędzi informacji i finansowania

3.1.1 Złożoność Traktatu Konstytucyjnego wymaga przygotowania narzędzi informacyjnych, które będzie można zastosować „na wejściu” procesu komunikacji społecznej do uruchomienia kampanii lub organizowania debat.

3.1.2 Opracować te narzędzia informacji i udostępnić je powinny Państwa Członkowskie przy wsparciu biur informacyjnych Parlamentu Europejskiego i przedstawicielstw Komisji w Państwach Członkowskich.

3.1.3 Narzędzia te mogłyby mieć postać kluczy do odczytu Konstytucji pod kątem pytań nurtujących różne grupy ludności w każdym Państwie Członkowskim. Im lepiej narzędzia te będą dostosowane do potrzeb konkretnych zbiorowości, tym skuteczniej będą mogły być one wykorzystane przez media, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, ugrupowania polityczne, władze regionalne i lokalne do upowszechniania informacji i mobilizowania obywateli.

3.1.4 Udostępnienie dostatecznych środków finansowych jest niezbędne dla wprowadzenia w życie strategii komunikacji na miarę oczekiwań obywateli.

3.2 *Uruchomienie kampanii informacyjnych w oparciu o media i kanały informacji bliskie obywatelom*

3.2.1 Media, władze regionalne i lokalne, ugrupowania polityczne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, którym udostępni się popisane powyżej środki, będą w stanie odgrywać rolę pośredników informacji. Będą mogły wówczas przekazywać czytelne komunikaty odpowiadające na dylematy lokalnej ludności związane ze znaczeniem Konstytucji.

3.2.2 W pierwszej kolejności dobrze byłoby ustalić, w jaki sposób poszczególne grupy ludności postrzegają Konstytucję na szczeblu Państw Członkowskich; umożliwi to określenie treści komunikatów, jakie należy przekazać. W zależności od wypracowanych wniosków komunikaty te będą miały na celu rozwianie obaw odczuwanych przez obywateli i spełnienie ich oczekiwań.

3.2.3 Należy również starannie dobrać podmioty przekazujące informacje i nośniki komunikacji. Niezbędne jest zróżnicowanie uczestników dla zagwarantowania pluralistycznego charakteru kampanii. Wiarygodności i akceptacji przekazywanych informacji sprzyjać będzie również bliskość uczestników wobec obywateli – stąd znaczenie działań prowadzonych na szczeblu lokalnym i regionalnym.

3.2.4 EKES zaleca Parlamentowi Europejskiemu powołanie w każdym Państwie Członkowskim zespołów roboczych z udziałem fachowców z dziedziny komunikacji instytucjonalnej, którym powierzy się wypracowanie konkretnych propozycji dla rządów w sprawie działań i środków niezbędnych dla powodzenia kampanii informacyjnej w Państwach Członkowskich. EKES gotów jest służyć własną wiedzą fachową w tej dziedzinie oraz swymi kontaktami w Państwach Członkowskich, krajowych radach społeczno-gospodarczych i podobnych instytucjach.

3.3 *Organizowanie otwartych dyskusji, umożliwiających wszystkim obywatelom wymianę poglądów i wyrobienie sobie przekonań*

3.3.1 Kampanie informacyjne powinny prowadzić do nawiązania prawdziwego dialogu z obywatelami. Należy im bowiem dać okazję do zadawania pytań i do konfrontacji różnych argumentów, aby wyrobili sobie własne zdanie i mogli je wyrazić.

3.3.2 Dialog ten będzie możliwy tylko w ramach zdecentralizowanych debat. Im bliższy kontakt z obywatelem, tym lepiej dostarczona mu informacja spełni jego oczekiwania i odpowie na jego pytania oraz zapewni demokratyczny charakter debaty.

3.3.3 Instytucje krajowe i europejskie powinny udzielić tym inicjatywom wsparcia logistycznego. Krajowe rady społeczno-gospodarcze oraz podobne instytucje mogłyby zapewnić koordynację debat na szczeblu krajowym, prowadząc terminarz imprez i utrzymując stały kontakt z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, który może im dostarczać dokumentacji i kontaktować je z prelegentami.

3.3.4 Dla zapewnienia pewnej spójności tych inicjatyw EKES zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej o to udzielenie inicjatywom przedstawicieli zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego takiego samego wsparcia, co inicjatywom deputowanych i przedstawicieli władz europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych w ramach operacji „Tysiąc debat na temat Europy”. Nie sposób pomijać tu społeczeństwa obywatelskiego.

3.3.5 EKES zwraca się do Parlamentu Europejskiego, aby znaczna część budżetu Unii na komunikację została przydzielona na debatę nad Traktatem Konstytucyjnym w uzupełnieniu zasobów władz publicznych krajowych i lokalnych oraz środków własnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

3.4 *Nadanie ogólnoeuropejskiego wymiaru debacie i ratyfikacji Traktatu*

3.4.1 Nie można dopuścić do tego, by przyjęcie Traktatu Konstytucyjnego przez narody Europy nie było uwarunkowane wyłącznie kwestiami zagadnieniami polityki wewnętrznej.

3.4.2 EKES wzywa zatem do nadania debatom i ratyfikacji Traktatu Konstytucyjnego prawdziwie ponadnarodowego wymiaru.

3.4.2.1 Z jednej strony instytucje europejskie powinny pomagać w koordynowaniu działań informacyjnych organizacji politycznych, władz regionalnych i lokalnych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego; chodzi mianowicie o wymianę dobrych praktyk w tej dziedzinie i podejmowanie wspólnych działań. EKES mógłby na przykład ułatwiać wymianę dobrych praktyk (i know-how) na szczeblu europejskim między prowadzącymi działania informacyjne organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Mógłby również zorganizować system gromadzenia i analizy informacji oddolnych, umożliwiając ocenę na szczeblu europejskim sugestii, krytyki i zaleceń sformułowanych przez obywateli w ramach debat organizowanych przez społeczeństwo obywatelskie. EKES jest również gotów wspierać inicjatywy transgraniczne lub wielonarodowe.

3.4.2.2 Z drugiej strony EKES popiera sformułowaną przez Komisję ds. Spraw Konstytucyjnych Parlamentu Europejskiego propozycję zaplanowania ratyfikacji w miarę możliwości na terminy skupione wokół jakiejś symbolicznej daty (na przykład 8 lub 9 maja).

3.4.3 EKES wzywa więc instytucje europejskie do aktywnego przygotowywania i realizacji strategii informacyjnej dotyczącej Traktatu Konstytucyjnego. Należy współdziałać z Państwami

Członkowskimi i wysłać do obywateli silny i pozytywny sygnał ze strony Europy.

3.4.4 EKES ze swej strony zobowiązuje się do czytelnego informowania europejskiego społeczeństwa obywatelskiego o postępie demokracji ucieleśnionym w Traktacie Konstytucyjnym, zwłaszcza w dziedzinie obywatelstwa i demokracji uczestniczącej.

Bruksela, 28 października 2004 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Środowisko naturalne jako szansa dla gospodarki”

(2005/C 120/24)

Dnia 22 kwietnia 2004 r., pismem Atzo NICOLAÏ, ministra spraw europejskich, przyszła prezydencja niderlandzka Rady, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o przygotowanie opinii na temat: Środowisko naturalne jako szansa dla gospodarki

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, odpowiedzialna za przygotowanie prac na ten temat, wydała swoją opinię w dniu 21 września 2004 r. Sprawozdawcą była Stéphane Buffetaut.

Na 412. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 października 2004 r. (posiedzenie z dn. 28 października 2004 r.), Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 130 do 2, przy 2 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Wstęp

1.1 W kwietniu 2004 r. przyszła prezydencja niderlandzka skierowała do EKES pismo z prośbą o wydanie opinii rozpoznawczej w sprawie *Środowisko naturalne jako szansa dla gospodarki*. Prezydencja niderlandzka chciałaby się priorytetowo zająć korzystnymi dla wszystkich zainteresowanych możliwościami, dzięki którym postęp w dziedzinie technologii ekologicznych i ochrony środowiska może pomóc w osiągnięciu celów gospodarczych i społecznych Strategii Lizbońskiej.

1.2 Rada Europejska nie akcentowała zbyt mocno wyzwania środowiskowych w chwili, gdy wyznaczała Unii Europejskiej bardzo ambitne cele: stanie się najbardziej konkurencyjną i najbardziej dynamiczną na świecie gospodarką opartą na wiedzy, zdolną do trwałego wzrostu gospodarczego, tworzącą więcej miejsc pracy pod względem ilościowym i jakościowym, przy większej spójności społecznej. Być może jedynie słowo „trwały” odwoływało się do pojęcia trwałego rozwoju.

1.3 Dopiero dwa lata później Rada Europejska podjęła decyzje, które doprowadziły do ukształtowania strategii na

rzecz trwałego rozwoju. W ten sposób strategia ta stała się częścią Strategii Lizbońskiej.

1.4 Czy jednak można rzeczywiście stwierdzić, że ochrona środowiska naturalnego w pełni wpisuje się w główny nurt Strategii Lizbońskiej? Stagnacja dotycząca niektóre gospodarki Unii Europejskiej doprowadziła do sytuacji, gdzie absolutnym priorytetem jest wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, a środowisko naturalne znajduje się na drugim planie, wedle rzymskiej maksymy *primum vivere, deinde philosophare*. Ale czy środowisko naturalne nie jest właśnie tym, co warunkuje życie i czy zatem nie powinno być sprawą wszystkich, a nie tylko specjalistów?

1.5 W związku z powyższym, znaczące sektory gospodarki europejskiej wyraziły obawy, że stanowczość i wola Unii Europejskiej, a w szczególności Komisji, ustanowienia godnych do naśladowania międzynarodowych standardów ochrony środowiska naturalnego wiąże się z ryzykiem, iż będą one działać w pojedynkę.